

מפגש של עיצוב פורמלי ואווירה שכולה אומרת חופש

עֵינֵךְ אֶל מוֹרֵשׁ

מאת: שי דוד, "כרכום עיצוב נוף בע"מ"
צילום: דביר אלמוג

הגינה בהרצליה פיתוח נועדה להוות גינת חופש עבור בעליה, תושבי חוץ הפוקדים אותה מידי קיץ, והיא מגלמת שילוב הרמוני בין סגנון פורמאלי לנגיעות ים תיכוניות מקומיות

תחושת חופש ונופש - בריכת השחיה ואזורי ישיבה שונים סביבה

העקרונות המובילים שהנחו את בעלי הבית ושעל פי הן עוצב הגן היו:
 - ביצוע תשתיות טובות ושימוש בחומרים איכותיים. שכן למרות שהגן מנוצל רק שלושה חודשים בשנה, לכל היותר, הוא צריך "לתפקד" כראוי במשך כל ימות השנה. הדבר נכון לכל המרכיבים לרבות משטחי הריצוף, בריכת השחייה, הצמחים, מערכת ההשקיה, התאורה, פינת הברביקיו וכיו"ב.
 - מינימום שינויים ומינימום תחזוקה. יצירת גן שנראה חי, נקי ומסודר בכל עונות השנה, ובו בזמן אינו מצריך שתילה מחדשת ורענון אחת לכמה חודשים ודורש תחזוקה מינימאלית בלבד.
 - עיצוב על פי סגנון צרפתי פורמאלי ונקי אך עם שילוב נגיעות ים תיכוניות. גן בעל מראה גזום ומסודר הנהוג בגני הצרפתיים המפורסמים המוכרים לנו כמו גני וורסאי למשל, אך חופשי ומאוורר יותר.
 - יצירת אווירה של חופש. גן שיעניק לבעליו הרגשה של רוגע, נינוחות ושקט, כמו שמצופה ממקום חופשה.

בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה מעניינת בשוק הנדל"ן המקומי. משפחות יהודיות רבות, בעיקר ממוצא אירופאי וממעמד סוציו אקונומי גבוה, רוכשות בתים/דירות בערים המרכזיות בישראל ובמיוחד בערים הקרובות לים. עבור מרביתן זהו בית שני, שנועד להוות נקודת אחיזה בארץ ולשמש את המשפחה בעתות של חופשה בתקופת החגים היהודיים ובחודשי הקיץ. להבדיל מקהל הבונים המקומי, אוכלוסיה זו מעדיפה לרכוש בית מוכן ולעצבו מחדש מאשר לקנות שטח ריק ולבנות עליו בית מבראשית, בעיקר בשל סיבות בירוקרטיות וחוסר זמן. בתוך כך, הסגנון העיצובי מושפע יותר, בדרך כלל, מזה הנהוג בארץ מוצאה ופחות מאופנות המקומיות. לגבי עיצוב הגן, המצב מעט שונה. גם כאן אמנם ניכרת הזיקה למקורות, אך במקביל חשוב החיבור לסביבה הקרובה בה שוכן הבית ולנוף הארץ ישראלי בכלל. כתבה זו עוסקת בגן כזה, החובק בית של משפחה יהודית מפר"ז, שחפצה בבית חופשה בישראל, אשר מחד יהווה עבורה בית, על כל המשתמע מכך, לתקופה שבין חודשיים לשלושה בשנה, ומאידך יעניק הרגשה של חופש וניתוק מחיי היומיום האינטנסיביים בפר"ז. גודל המגרש במקרה זה הוא 800 מ"ר כאשר על כ-30% מתוכם - כ-240 מ"ר, עומד הבית, ושארית השטח - כ-560 מ"ר מוקצה לגינה על כל חלקיה.

כמעצב נוף מקומי, שמתכנן ומבצע גינות בארץ זה למעלה מ-14 שנה, שתי הבקשות הראשונות היו מוכרות וברורות - תשתיות לשנים ארוכות וחומרים איכותיים שניתן לרכוש בכפוף לתקציב המוכתב על ידי הלקוח, הם חלק בלתי נפרד מתפיסתי המקצועית, ובמקרה דגן, התקציב לא היווה בעיה ולא דרש כל פשרות. האתגר האמיתי מבחינתי, כמי שרגיל שנים לעבוד עם קהל ישראלי מקומי, היה לענות על העקרונות בסעיפים האחרונים. עד כה יצרתי גנים לאנשים שזהו ביתם היחידי אותו בנו ומימנו בזיעת אפם, שאותו הם פוגשים כל השנה, מידי יום. ציבור של בני המקום, שנחשף לאותן אופנות וסגנונות להם גם אני נחשף, ושפתו, תרתי משמע, היא השפה שלי.

פה פגשתי אנשים שונים, עם דרישות חדשות ולא שגרתיות והיה חשוב לי ביותר לממש אותן בדיוק כפי שהם ראו בעיני רוחם ולא כפי שאני הייתי עושה זאת לעצמי. גנים פורמאליים הם פשוטים יחסית לתכנון אך איך בפועל עושים את החיבור בין הסגנון הצרפתי הטיפוסי, זה עם השיחים הגזומים והעצים המסודרים עם הסגנון הים תיכוני, האמורפי והלא מהוקצע בהגדרתו. איך יוצרים משהו שעובד נכון מבלי ליצור שלא במתכוון שעטנז שמרעיש בעיניים. ומעל הכל, איך, עם כל המכלול, יוצרים אווירה של חופש. שכן לכאורה יש כאן סתירה. בגן מסודר, גזום ומוקפד יש משהו עצור ואילו חופש מייצג את ההפך הגמור. אבל כמו בכל תהליך עיצובי עיקר המאמץ הוקדש ליצירת הקונספט, שבמקרה הנ"ל היה חיבור וקשר בין הסגנונות השונים, ודרש הגדרת המהויות של הסגנונות השונים, כמו גם של המושג "חופש" יחד עם הלקוחות.

האסוציאציות שהם העלו בהקשר לכך היו שקט, רכות, מרגוע וניקיון. כבר בשלב זה, שקונספט העיצובי היה עדיין רחוק מלהיות מוגדר, היה ברור שהגן צריך להיבנות בקווים ישרים ונקיים, עם משטחים רחבים שמאפשרים מעבר חופשי ובמגוון מצומצם של צבעים כדי למזער את "הרעש" שמביטים על הגן. הגדרנו יחד את הצבעים שעולים בראש כשחושבים על חופש - ירוק, כחול, אפור, לבן, וכן את היעוד של כל צבע: הירוק זו הצמחייה, הכחול נועד לבריכת השחייה ולקיר שמאחוריה, האפור לריצוף והלבן לבדים הלבנים שנבחרו לשמש לקירוי במידת הצורך ולצבעה הפנימי של החומה המקיפה את הגן, שמהווה מעין מסגרת פספרטו למגרש כולו.

לאחר מכן הגדרנו את המושג "פורמאלי" מבחינה עיצובית, תוך בירור עד כמה אנו רוצים להרחיק עם סגנון העיצוב הזה. האם כל הגן יהיה מסופר וגזום והעצים ניצבים כחיילים במסדר, או שמא ניתן להסתפק באזכור הפורמאליות ו"לשחרר" מעט את האווירה בגן. בעניין זה, לשמחתי, החלטנו יחד ליצור שתי שכבות בצמחייה: צמחייה שיחים תחתונה שתישתל בצפיפות ותיגזם על פי הסגנון הפורמאלי, ואילו העצים שיצאו מתוכה יהיו פחות "מסודרים" - בעלי צורה פחות או יותר אחידה, אך בהחלט לא גזומה וקצוצה על פי תבנית. באזור הבריכה החלטנו לעזוב את הקו הפורמאלי ולשתול דקלי תמר במטרה ליצור אווירה נינוחה יותר המזכירה בתי מלון.

מראה מסודר ומאורגן שבביל הכניסה לגן

פינת ארוחת הבוקר

פינת מטבח חיצונית ו"חדר אוכל"

קשרי חוץ ופנים - מרחבי הבית והגן חוברים זה לזה בזרימה ישירה

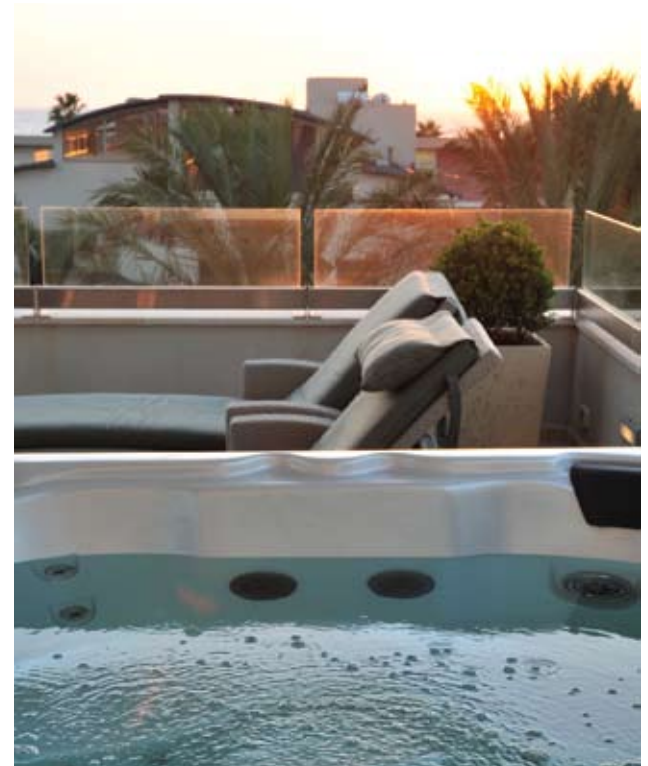
בשלב האחרון של התכנון איחדנו לתוך כל ההחלטות שהחלטנו עד כה את הסגנון הים תיכוני אותו רצינו להרגיש בגן. ראשית, על ידי שימוש בצמחייה מקומית כגון: עצי תמר, עצי זית, הדורים, רימונים וברושים, ובשיחים נבחרו שיחי רוזמרין, סנטולינה אפורה, הדס, אוג, דורנטה תאילנדית, מללויקה גרין-דום וליוקופילום קומפקטום. בבחירת השיחים, הקפדנו על שילוב כאלה שמגיבים טוב לגיזום ושניתן לעצבם ולסדרם על פי הצורך בתחזוקה מתאימה. בנוסף, כיאה לסגנון ים תיכוני מובהק, שולבו בגינון שיחים רב שנתיים בעלי עלווה צבעונית ובכך הרחבנו מעט את המושג "ירוק" לצבעים קרובים, אך עדיין שמרנו על מספר קטן של גוונים. צבעי הצמחייה ששולטים בגן הנם: ירוק - צבע ההדרים, הברושים, ההדסים, שיחי האוג, הרוזמרין והמטפסים סביב מסוג פסיפלורה ויסמין. אפור - צבע הזיתים, התמרים, שיחי הליוקופילום והסנטולינה האפורה. צהוב - צבע שיחי הדורנטה התאילנדית והמללויקה (ירוק בהיר) לגבי המשטחים הפתוחים - לטובת תחזוקה ונוחות ויתרנו על דשא ועשינו שימוש במשטחים מרוצפים גדולים מסוג אבן ועץ במראה אפרפר. במדרגות הכניסה, במעברים ובפינת האוכל והברביקיו השתמשנו באבן ג'ת אפורה בגימור מוברש, ובאזור הברכה ופינת האוכל הקדמית שליד המטבח, אותה פינה המיועדת לארוחות הבוקר, השתמשנו בדק עץ מסוג איפאה, אותו בחרנו לא לשמן בכדי לגרום לעץ להאפיר עם הזמן ולהתאים את גונו לגוון האבן.

צבעי הגן מושתתים על אסוציאציות העולות מן המושג חופש - ירוק של צמחייה, כחול של מים ואפור/לבן באלמנטים שונים

נוף הים כחלק בלתי נפרד מאווירת החופש שמעניק הגן

מרפסת גג מפנקת: אזורי ישיבה להתרווחות נינוחה, ג'קוזי ונוף של ים

היום, כשלוש שנים לאחר הקמת הגן, אפשר סוף סוף לראות שהצלחנו להשיג את המראה המבוקש. גנים פורמאליים נבנים לאורך שנים, מאחר ולא ניתן לקבל את המראה הגזום האחיד ביום הראשון וגם לא בשנה הראשונה. יש לחכות זמן לא קצר עד שהצמחים יתאחדו ויצרו שכבה אחידה ורכה כמו זו הרואים היום, עד שהעצים יגדלו ויעלו מתוך השיחים הגזומים, עד שצבע העץ ידהה ויאפיר ויתקרב בצבעו לצבע האבן. רק עכשיו, עם תום תקופת זמן, ניתן להבחין בחיבור העדין הזה בין הכחול העמוק שבמים לגווני הירוק בגינה והאפור שבריצוף, ולראות את המשפחה שחיה שם, בטבעיות כזו, כאילו הייתה שם תמיד.